

ACHTERGRONDINFORMATIE PROGRAMMADIRECTIE NAFASE COVID-19

1 Algemene doel van het programmadirectie

Na de eerste fase van de COVID-19 crisis neemt het aantal vragen aan VWS over wat er precies gebeurd is en (op basis waarvan) welke besluiten zijn genomen toe. De beantwoording daarvan vergt een zorgvuldige voorbereiding en eenduidige coördinatie. De programmadirectie heeft daarom meerdere doelstellingen:

1. Het *veiligstellen en archiveren* van alle relevante informatie binnen VWS over COVID-19.
2. Het mede op basis van de veiliggestelde informatie *reconstrueren* van onze rol in het verloop van de crisis: wat deden we wanneer en waarom en wat leren we daarvan?
3. Het *verstrekken van informatie aan derden (voor externe evaluaties en het afhandelen van Wob-verzoeken)* en het vertellen van ons verhaal (bijvoorbeeld in interviews voor externe evaluaties en interviews in de media).

2 Taakvelden van de programmadirectie

Het programma kent (vooralsnog) de volgende taakvelden:

1. Veiligstellen en archiveren van informatie
 - De Archiefwet vormt de basis voor het archiveren door de overheid. In uitzonderlijke gevallen is er de mogelijkheid om af te wijken van de geldende bewaartermijnen voor informatie (bijvoorbeeld om deze langer te bewaren). De rijksoverheid heeft daartoe de zogeheten "hotspot" in het leven geroepen.¹ Inmiddels is besloten dat de COVID-19 crisis een hotspot is. Dit betekent dat alle aan de COVID-19 gerelateerde informatie conform de eisen van deze hotspot veiliggesteld dient te worden. Dit geldt voor het kerndepartement en de bij COVID-19 betrokken buitendiensten.² De betrokken ZBO's zijn zelf verantwoordelijk voor het veiligstellen van de betreffende informatie.³ In een later stadium wordt bepaald welk deel van de veiliggestelde informatie onder hotspot wordt gearchiveerd.
 - Gelet op de enorme hoeveelheid veilig te stellen informatie⁴ hebben de directies OBP en BPZ een bureau ("Doxis") aangetrokken dat ons daar bij helpt. Het doel is om medewerkers, leidinggevenden en de ambtelijke en politieke leiding van het kerndepartement maximaal te ontzorgen bij het veiligstellen van relevante informatie conform de "hotspot" vereisten.⁵ De programmadirectie vormt het eerste aanspreekpunt voor dit bureau om waar nodig hun werkzaamheden te ondersteunen (bijvoorbeeld bij privacyvraagstukken).
 - Het veiligstellen van informatie vergt ook richtlijnen voor de diverse vormen van informatie-uitwisseling. Daar waar deze richtlijnen van overheidswege ontbreken of onvoldoende concreet zijn, zal de programmadirectie deze in samenwerking met het aangetrokken bureau ontwikkelen. Zo is er inmiddels een richtlijn voor het veiligstellen en archiveren voor Whatsapp-berichtenverkeer ontwikkeld.
 - Ook ten aanzien van het daadwerkelijk archiveren van de veiliggestelde informatie is het doel om medewerkers, leidinggevende en de ambtelijke/politieke leiding maximaal te ontzorgen. Het aangetrokken bureau zal zorgen voor het archiveren van de veiliggestelde informatie van vertrekkende VWS-ers of externen die betrokken waren bij COVID-19.⁶ De

¹ Een hotspot is een gebeurtenis die tot veel maatschappelijke onrust en/of intensieve interactie tussen overheid en burgers leidt.

² Het aangetrokken bureau voert met de betrokken organisaties gesprekken en beziet dan of deze over COVID-19 gerelateerde informatie beschikken. Het gaat daarbij achtereenvolgens het CBG, CCMO, CIBG, DUS-I, IGJ, Intravacc, METC, NL Sportraad, registratiecommissies, RIVM en SCP.

³ Dit betreft CAK, CIZ, CSZ, Dopingautoriteit, PUR, NZa, ZIN en ZONMw.

⁴ Het betreft onder andere documenten, e-mail en chat-berichten.

⁵ Het betreffende bureau heeft bij de buitendiensten louter een adviserende rol ten aanzien van het veiligstellen van de aan COVID-19 gerelateerde informatie.

⁶ Het betreffende bureau doet dit voor het kerndepartement en heeft –zoals bij voetnoot 5 al is vermeld, bij de buitendiensten louter een adviserende rol. Het archiveren van opgeheven organisatieonderdelen (LCH) valt ook onder de verantwoordelijkheid van het betreffende bureau.

directie OBP zal de overige veiliggestelde COVID-19 informatie die gearchiveerd moet worden betrekken bij de voorgenomen herinrichting van de archivering binnen VWS. De directie OBP zal daartoe op korte termijn een aanbestedingstraject starten. Dit laatste neemt overigens niet weg dat VWS vragen van bijvoorbeeld de Onderzoeksraad voor Veiligheid of anderen kan beantwoorden op basis van de veiliggestelde informatie.

2. Reconstrueren van gebeurtenissen

- Het veiligstellen en archiveren van informatie is de basis om uiteindelijk ons verhaal te kunnen vertellen. Tegelijkertijd gaat het ook om het in de tijd en in een context plaatsen van gebeurtenissen. VWS heeft de NSOB gevraagd om de gebeurtenissen te reconstrueren. Recentelijk heeft de NSOB concept thematische tijdlijnen⁷, een feitenreconstructie en een media-analyse over de periode januari tot en met juli opgeleverd. Daarnaast werkt de NSOB aan een reflexief essay. Met dit essay rondt de NSOB de eerste fase af. Dit essay en de tijdlijnen zullen binnen afzienbare termijn in de Bestuursraad aan de orde komen. Daarna start de NSOB met een nadere verdieping op andere thema's (zoals de appathon). De programmadirectie begeleidt de werkzaamheden van de NSOB en zal ook bezien of dit voldoende is voor het reconstrueren van de gebeurtenissen of dat aanvullende activiteiten wenselijk zijn. Overigens is het in aanvulling op de activiteiten van de NSOB uiteraard mogelijk dat directies zelf meer gedetailleerde tijdlijnen voor specifieke dossiers opstellen.
- Daarnaast zal de programmadirectie deelnemen aan het interdepartementale traject onder leiding van de hiervoor genoemde directie E&V bij het programma DG Samenleving en COVID-19 om tot een gemeenschappelijke tijdlijn te komen.

3. Begeleiden van (externe) evaluaties

- Zoals hiervoor al is opgemerkt, neemt het aantal vragen aan VWS over de COVID-19 crisis toe. Het gaat daarbij in ieder geval om onderzoeken van bijvoorbeeld de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Ook het afhandelen van moties zoals over de "lessons learned" kunnen hieronder gerangschikt worden. De programmadirectie zorgt voor de procesbegeleiding van deze onderzoeken en evaluaties.⁸ Daarnaast zorgt het voor een totaaloverzicht van wat er loopt en de samenhang daartussen. De betrokken directies zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke inbreng. Overigens zullen de programmadirecties Nafase COVID-19 en Covid-19 samen met de directie PG hier nadere werkafspraken over maken omdat dit soort verzoeken tot voor kort bij de laatst genoemde directie binnenkwamen. Ook zal de programmadirectie Nafase COVID-19 samen met onder de directie FEZ bezien hoe we de vragen van externen (waaronder de ADR) kunnen stroomlijnen. Dit om zoveel mogelijk te voorkomen dat directies die direct betrokken zijn bij de bestrijding van de COVID-crisis vergelijkbare vragen van verschillende organisaties krijgen.
- Ook zal de programmadirectie bezien of in aanvulling op de activiteiten onder "reconstrueren van gebeurtenissen" een interne evaluatie wenselijk is gericht op het leren van de opgedane ervaringen.

4. Afhandeling van de Wob-verzoeken

- De COVID-19 crisis leidt tot een ware hausse aan Wob-verzoeken. Op 1 oktober waren reeds 106 Wob-verzoeken ingediend. Voor het afhandelen van deze verzoeken heeft de directie WJZ een apart Wob-team ingericht en een aparte werkwijze ontwikkeld. De rol van de programmadirectie is onder andere het bevorderen van snelle besluitvorming over daarbij voorkomende vraagstukken (zoals het maken van afspraken met het RIVM over de over te dragen informatie).

Resultaat

De programmadirectie "Nafase COVID-19" levert:

- Eén centraal aanspreekpunt voor directies/buitendiensten van VWS en voor het PDG Samenleving en Covid-19 voor het ontsluiten van informatie over COVID-19.

⁷ Deze thema's betreffen mondkapjes (PBM), IC-capaciteit en beademingsapparatuur, testbeleid, crisisbeheersing, langdurige zorg en de appathon.

⁸ Tenzij een VWS-directie reeds een werrelatie heeft met een externe organisatie (zoals FEZ dat accounthouder is voor de Algemene Rekenkamer).

- Een reconstructie van COVID-19 (bestaande uit onder andere diverse tijdlijnen en reflecties van medewerkers van het kerndepartement bij COVID-19).
- Procesbegeleiding bij onder andere externe onderzoeken en de afhandeling van Wob-verzoeken.

3 Rolverdeling binnen de programmadirectie en samenwerking met derden

Rolverdeling binnen de programmadirectie

De programmadirectie heeft (uiteraard) eigen medewerkers en is tevens een samenwerkingsverband met de directies BPZ, OBP en WJZ. De directies BPZ, OBP en WJZ nemen deel op basis van hun reguliere rol- en verantwoordelijkheid. De directie BPZ is betrokken vanwege haar rol om te voorzien in goede en tijdige advisering aan de leden van de Bestuursraad en de bewindspersonen en daarmee haar rol bij de kwaliteit van de stukkenstroom. De directie OBP is verantwoordelijk voor het veiligstellen en archiveren van informatie en is opdrachtgever van het bureau dat hiervoor is aangetrokken. De directie WJZ is verantwoordelijk voor het afhandelen van de Wob-verzoeken. De "eigen" medewerkers van de programmadirectie (een soort van "stafbureau") hebben een aanjagende en coördinerende rol. Tevens monitoren zij de algehele voortgang en bevorderen ze waar nodig een spoedige besluitvorming.

Samenwerking tussen de programmadirectie en directies van het kerndepartement

De programmadirectie heeft op alle taakvelden (i.e. veiligstellen/archiveren, reconstrueren, evalueren en afhandelen van Wob-verzoeken) een ondersteunende en procesmatige (aanjagen, coördineren en monitoren) rol richting de directies. Directies zijn en blijven uiteraard verantwoordelijk voor de inhoud en maatregelen bij de bestrijding van de COVID-19 crisis.

Samenwerking tussen de programmadirectie en de betrokken buitendiensten

Ten aanzien van het veiligstellen van informatie vervult de programmadirectie een adviserende rol voor de betrokken buitendiensten. Er zijn nadere afspraken nodig bij de rol van de programmadirectie ten aanzien van het archiveren door de buitendiensten, reconstructies, externe evaluaties en het afhandelen van Wob-verzoeken. De buitendiensten spelen vooralsnog geen rol bij het reconstrueren van de COVID-19 crisis door de NSOB. Bij eventuele aanvullende reconstructies zal de rol van de buitendiensten nader worden bezien.

Samenwerking tussen de programmadirectie en ZBO's

De betrokken ZBO's zijn op grond van de Archiefwet zelf verantwoordelijk voor het veiligstellen en archiveren van informatie. De samenwerking tussen de programmadirectie en de ZBO's heeft hier vooral het karakter van informatie-uitwisseling. Ook voor de ZBO's geldt dat nadere afspraken nodig zijn bij de rol van de programmadirectie bij externe evaluaties, het afhandelen van Wob-verzoeken en eventuele aanvullende reconstructies.

Samenwerking tussen de programmadirectie en de directie Evaluatie & verantwoording van het PDG COVID-19

Zoals uit paragraaf 1.2 bleek hebben de programmadirectie E&V en de programmadirectie "Nafase COVID-19" soortgelijke taken, met dien verstande dat de directie E&V ook een rol heeft ten aanzien van afstemming met andere departementen. De samenwerking tussen de programmadirectie E&V en de programmadirectie Nafase COVID-19 is op dit moment vooral gericht op het uitwisselen van informatie.